

Sens pracy u św. Josemaríi: ogólny zarys

Święty Josemaría nauczał, że praca jest Bożym powołaniem oraz środkiem osobistego uświęcenia i apostołstwa. Zainspirowany tajemnicą Wcielenia i Pismem Świętym, propagował chrystologiczną wizję pracy, włączając ją w życie duchowe, nie oddzielając tego, co świeckie, od tego, co święte.

18-03-2025

Przepowiadanie świętego Josemaríi jest skarbnicą precyzyjnej i bardzo bogatej wizji teologicznej, która jest owocem oświecenia, które otrzymał 2 października 1928 r., a które karmi się dwoma głównymi źródłami: Pismem Świętym i głębokim zrozumieniem tajemnicy Wcielenia Słowa.

Jest to orędzie dalekosiężne, ponieważ jest skierowane do tych wszystkich, którzy żyją pośród świata i pracują w różnego rodzaju świeckich zawodach. Jednocześnie nauczanie świętego Josemaríi nakreśla specyficzną misję Dzieła. Wiele aspektów życia chrześcijańskiego, które określa jako charakterystyczne dla ducha Opus Dei, wywodzi się z nowatorskiego i głęboko chrystologicznego rozumienia rzeczywistości tego świata i możliwości osiągnięcia świętości właśnie poprzez pracę w tej rzeczywistości. W związku z tym, aby

zrozumieć, *czym jest Opus Dei* i czym jest jego misja w ramach misji Kościoła, warto zagłębić się w nauczanie świętego Josemaríi na temat pracy.

Powołanie Boże i zawodowe

Koncepcja powołania, jak wyjaśnił to założyciel Dzieła, zakłada jako zasadniczy komponent pracę. «Praca jest pierwotnym powołaniem człowieka, jest błogosławieństwem Bożym, i żałośnie myślą się ci, którzy uważają ją za karę» (*Bruzda*, 482).

Wyjaśniając, na czym polega powołanie do Opus Dei, często powtarzał, że powołanie zawodowe - to, o którym się myśli lub które zamierza się realizować - jest częścią powołania Bożego. Ktokolwiek nie czuł się powołany przez Pana do wykonywania pracy, uświęcającej działalności pośród świata, nie mógł otrzymać powołania do Dzieła.

«Dlatego tak często powtarzałem wam, że powołanie zawodowe każdego z nas jest ważną częścią powołania Bożego. Apostolat, który Dzieło prowadzi w świecie, będzie zawsze aktualny, nowoczesny, konieczny: ponieważ tak długo, jak długo będą istnieć ludzie na ziemi, będą istnieć mężczyźni i kobiety, którzy pracują» (*List6.*, nr 35).

Może się zdarzyć, że tak jak to miało miejsce w przypadku apostołów, co zauważył święty Josemaría — Bóg powołuje konkretnie w wykonaniu i w kontekście pracy (por. *Droga*, nr 799). Odpowiedź na to wezwanie nie oznacza żadnej zmiany stanu: każdy pozostaje w miejscu, które zajmuje w świecie, ze swoimi zobowiązaniami zawodowymi, relacjami rodzinnymi i społecznymi (por. *List6.*, nr 37).

Założyciel Dzieła wzywał swoich synów i córki, aby byli obecni we wszystkich obszarach, w których

ludzie prowadzą swoją działalność, będąc jednocześnie mocno zakorzenionymi w świeckiej i ludzkiej naturze zawodu, któremu się poświęcają. «Otrzymałeś Boże wezwanie do pójścia konkretną drogą: masz kroczyć wszystkimi ziemskimi ścieżkami, pozostając zawsze — także podczas swojej pracy zawodowej — zanurzony w Bogu» (*Kuźnia*, 748). Tak jak praca nie jest po prostu jednym z wielu zadań, ale czymś, co określa życie tych, którzy ją wykonują, tak odpowiedź na powołanie do Opus Dei nie jest zobowiązaniem wśród innych, ale *formą*, która charakteryzuje całe życie tych, którzy je otrzymali. Powołanie to obejmuje wiele aspektów życia: relacje społeczne, przyjaźnie, obowiązki rodzinne itp.

Święty Josemaría proponuje swoim córkom i synom, aby wypełniali misję Dzieła Bożego pod konkretnym warunkiem: *przemieniając pracę w*

*modlitwę i żyć kontemplatywnie
pośród świata.* Jest to oryginalna
nauka, ponieważ dla większości ludzi
obowiązki związane z życiem
rodzinnym, społecznym i
zawodowym są oderwane od życia
kontemplacyjnego i modlitewnego.

W tym sensie uświęcenie pracy
bywało niekiedy rozumiane w
sposób zawężony. Mogło na przykład
ograniczyć się do rozpoczynania
zadania modlitwą jego ofiarowania i
kończenia go modlitwą dziękczynną
lub do przerywania od czasu do
czasu tego, co się robi, aby
wyrecytować jakieś akty strzeliste.
Wszystko to, oczywiście, jest
pozytywne i może pomóc nam
utrzymać świadomość Bożej
obecność przez cały dzień. Święty
Josemaría zachęca jednak swoje
dzieci do czegoś głębszego: do
przekształcenia całej pracy w pełen
miłości dialog z Bogiem, niemal
nieustannie, do tego stopnia, że im

bardziej jesteśmy zanurzeni w świecie, tym bardziej możemy i powinniśmy być zjednoczeni z Bogiem. «Nasza godność dzieci Bożych prowadzi nas — podkreślam — do podtrzymywania ducha kontemplacyjnego pośród wszystkich działań ludzkich, by być światłem, solą i zaczynem dzięki modlitwie, dzięki umartwieniu, dzięki kulturze religijnej i zawodowej — urzeczywistniając ten program: im głębiej tkwimy w świecie, tym bardziej mamy należeć do Boga» (*Kuźnia*, 740).

W Kościele wszelkie działania ewangelizacyjne, które są przedstawiane jako uczestnictwo w misji Syna, zawsze będą zakorzenione w głębokim poczuciu Bożego synostwa. W Opus Dei jest to szczególnie podkreślane.

Przekształcanie świata poprzez pracę, uczestnicząc w ten sposób w misji Syna, aby odnowić i pojednać

wszystkie sprawy, oznacza nadanie ludzkim działaniom *forma Christi*, czyli formę miłości, służby i miłosierdzia. To miłość czyni małe rzeczy wielkimi, przemieniając najskromniejsze uczynki w chwałę Bożą (por. np. *Bruzda*, 487, 489; *Kuźnia*, 684, 686, 742 itd.).

Przekształcanie świata za pomocą *forma Christi* ujawnia eucharystyczny wymiar pracy, którą można porównać do Mszy odprawianej dwadzieścia cztery godziny na dobę, celebrowanej na mocy powszechnego kapłaństwa wiernych, do czego uprawnia nas chrzest. Jak zauważył święty Josemaria, musimy służyć Bogu «nie tylko przy ołtarzu, ale na całym świecie, który jest dla nas ołtarzem. Wszystkie dzieła ludzkie są wykonywane jak na ołtarzu i każdy z was, w tej jedności dusz kontemplacyjnych, jaką jest wasza codzienność, odprawia w jakiś sposób swoją *Mszę Świętą w.*, która

trwa dwadzieścia cztery godziny, czekając na następną Mszę, która potrwa kolejne dwadzieścia cztery godziny i tak dalej, aż do końca naszego życia» (Notatki sporządzone w trakcie medytacji: 19-III-1968, w: Álvaro del Portillo, *Cartas de familia*, I, nr 226).

Zwięzłe wyrażenie

Centralne nauczanie świętego Josemaríi na temat pracy można streścić w jednym zdaniu: «Uświęcać swoją pracę, uświęcać się w pracy, uświęcać przez pracę» (por. *To Chrystus przechodzi*, 45).

«Mówię Wam raz jeszcze, moje Dzieci: Pan powołał nas, żebyśmy, pozostając we własnym stanie życia i w wykonywaniu swojego własnego zawodu lub zajęcia, uświęcali się wszyscy w pracy, uświęcali pracę i uświęcali innych przy pomocy pracy. To właśnie w ten sposób ludzka praca, którą wykonujemy, może

całkowicie słusznie być uważana za opus Dei, *operatio Dei*, pracę Bożą» (*List 6.*, nr 13).

Co zawiera to zwięzłe i treściwe wyrażenie? Kilku autorów komentowało to przy różnych okazjach^[1]. Przyjrzyjmy się temu bliżej.

Uświęcanie pracy, rozumiane jako zewnętrzny skutek działania ludzkiego, zakłada przede wszystkim uświęcanie struktur zawodowych, ekonomicznych, społecznych i politycznych, które wynikają z pracy ludzkiej i które z kolei wpływają na ciągłość tej pracy. W wymiarze obiektywnym oznacza ona podjęcie misji przemieniania świata, przepajania go miłością Chrystusa, aby na nowo ofiarować go Bogu (por. *To Chrystus przechodzi*, 183).

Wymaga to głębokiej znajomości dynamiki każdego środowiska pracy, a także pełnej szacunku wrażliwości

na autonomię ziemskich rzeczywistości. Ponadto wymaga solidnych kompetencji zawodowych i radosnej gotowości do poświęceń.

Uświęcenie się w swojej pracy, w sensie subiektywnym, oznacza uczynienie z niej uprzywilejowanego miejsca praktykowania cnót chrześcijańskich i centralnej osi życia duchowego i ascetycznego, które święty Josemaría proponuje swoim synom i córkom (por. *List* 31., nr 10; *Bruzda*, 493-494). W duchu Opus Dei wyróżniają się w szczególności takie cnoty, jak miłość i sprawiedliwość w relacjach międzyludzkich, profesjonalizm i wykształcenie, które pozwalają lepiej wykonywać swoją pracę i zdobywać prestiż, a także porządek, który prowadzi do lepszego wykorzystania czasu, a tym samym do oddawania większej chwały Bogu (por. *Droga*, 80).

Uświęcanie innych przez pracę wskazuje na właściwą drogę apostolskiego działania członków Dzieła. Aby ewangelizować i szerzyć Królestwo Boże, nie trzeba przerywać pracy ani pozostawiać jej na drugim planie; Przeciwnie, osoba z Opus Dei *jest apostołem*, gdy wykonuje swoją pracę w sposób sprawiedliwy, kompetentny i miłosierny, dając dobry przykład, kierując ziemskimi strukturami zgodnie z Ewangelią, rozwijając wymiar posługi, jaki mają wszystkie zawody. Jednym słowem, stawiając Jezusa Chrystusa na szczycie wszelkiej ludzkiej działalności.

W tej misji ewangelizacyjnej świadectwo życia jest zawsze uzupełniane słowem, które oświeca, wyjaśnia racje wiary, oferuje pomoc i pocieszenie. Bliskość z innymi i zanurzenie w codzienność sprawiają, że działanie ewangelizacyjne staje się *apostolstwem przyjaźni i zaufania*.

W wielu swoich pismach święty Josemaria podkreśla apostolski wymiar pracy.

«Wydają mi się bardzo logiczne twoje pragnienia, aby cała ludzkość poznała Chrystusa. Ale zacznij od swojej odpowiedzialności za zbawienie dusz tych, którzy żyją obok ciebie, za uświęcenie każdego ze swoich kolegów w pracy czy na studiach... — To jest zasadnicza misja, którą powierzył ci Pan» (*Bruzda*, 953).

«Można słusznie powiedzieć, moje umiłowane Dzieci, że największy owoc pracy Opus Dei jego członkowie osiągną osobiście — apostołstwem przykładu i lojalnej przyjaźni w stosunku do swoich kolegów po fachu: na uczelni albo w fabryce, w biurze, w kopalni lub w polu» (*List 6.*, nr 55).

«... [Ci, którzy] nie wiedzą, co oznacza całkowite *poświęcenie się*

jakiejś poważnej pracy zawodowej, świeckiej nauce, będą bardzo dalecy od możliwości docenienia zakresu i zasięgu apostołskiej pracy, jakiej Bóg żąda od członków Dzieła, i sposobu, w jaki powinni ją wykonywać» (*List 6., nr 44*).

Praca w *Chrystusie* – zgodnie z logiką wcielenia – jest *główną misją*, którą Bóg powierza tym, którzy otrzymują powołanie do Opus Dei. Uświęcanie własnej pracy, uświęcanie siebie w swojej pracy i uświęcanie innych poprzez pracę nie są odrębnymi lub przeciwstawionymi sobie celami, ale trzema nierozłącznymi wymiarami tej samej jednolitej rzeczywistości (por. J.L. Illanes). Dla świętego Josemaríi wymiary te stanowią wystarczające powody do entuzjazmu i zapału, potwierdzając tym samym, że warto dlatego celu ofiarować swoje życie Bogu.

«Połączyć pracę zawodową z ascetyczną walką i kontemplacją – coś, co może wydawać się niemożliwe, ale co jest konieczne, aby przyczynić się do pojednania świata z Bogiem – i uczynić tę zwykłą pracę narzędziem osobistego uświęcenia i apostołstwa. Czyż nie jest to szlachetny i wielki ideał, za który warto oddać życie?» (*Instrukcja* z 19 marca 1934 r., nr 33).

Ktoś mógłby zapytać: jak można zastosować te nauki, gdy ktoś jest w sytuacji choroby, fiaska lub bezrobocia? Albo gdy praca, którą musieliśmy wykonać, wiąże się z wieloma trudnościami relacyjnymi, środowiskowymi lub innymi? Innymi słowy, czy nauczanie świętego Josemaríi byłoby zarezerwowane tylko dla ludzi, którzy mają idealne warunki lub pracują w określonych warunkach? W rzeczywistości orędzie uświęcenia pracy jest uniwersalne, można je zastosować

do wszystkich osób i sytuacji. Nie chodzi o to, co robimy (praca), ale kim jesteśmy (pracujący). Możemy podchodzić do wszystkiego w tym życiu z takim oto nastawieniem: robić rzeczy dobrze, z miłości, by służyć.

Centralna oś własnego uświęcenia

Uświęcenie pracy obejmuje również studia, które są zwyczajnym zajęciem młodzieży, która towarzyszyła świętemu Josemaríi w pierwszych latach jego pracy duszpasterskiej. Wizja ta znalazła odzwierciedlenie już w 1934 r. w rozdziale *Drogi* zatytułowanym *Nauka*, gdzie jest ona przedstawiona jako zadanie, które samo w sobie może przekształcić się w modlitwę i apostołstwo. Podobnie jak praca, studia mają wymiar służby i rodzą relacje, które ułatwiają apostołstwo przyjaźni i zaufania między ludźmi. Święty Josemaría podkreślał,

zwłaszcza wśród młodzieży, jak ważne jest maksymalne wykorzystanie czasu, a nauczanie to jest zawsze aktualne (por. *Droga*, 354-355; *Bruzda*, 509, 513). W związku z tym wyjaśniał, że odpoczynek nie oznacza popadania w beczynność czy lenistwo, ale zmianę zajęcia, aby odnowić siły (por. *Bruzda*, 514).

Jego nauczanie na temat pracy było często inspirowane głębokim nabożeństwem do życia Jezusa w Nazarecie i Jego pracy w warsztacie Józefa, co stanowiło powracające tematy jego homilii (por. «W warsztacie Józefa», w: *To Chrystus przechodzi*, 39-56; «Praca dla Boga», w: *Przyjaciele Boga*, 55-72). Święty Józef, przedstawiany jako rzemieślnik i mistrz życia wewnętrznego, stał się emblematycznym wzorem dla członków Dzieła. Ten przykład zaowocował ustanowieniem przez

świętego Josemaríę, aby jego duchowe dzieci odnawiały swoje poświęcenie w Opus Dei każdego roku w uroczystość świętego Patriarchy, 19 marca.

Wraz ze świętym Józefem Maryja z Nazaretu jest również przedstawiana jako wzór uświęcenia pracy. Ich codzienne życie ukazuje, w jaki sposób troska o rodzinę współdziała w odkupieniu i porządkuje świat zgodnie z Bożym zamysłem, ukazując, że życie rodzinne samo w sobie jest dziełem uświęconym i uświęcającym. W Maryi wymiar służby, nieodłącznie związany z całą uświęconą pracą ludzką, jest szczególnie uwydatniony, a święty Josemaría zawarł tę zasadę w motcie: «służyć, służąc» (por. *To Chrystus przechodzi*, 50). Codziennność Świętej Rodziny z Nazaretu była dla niego również okazją do podkreślenia znaczenia pokory i kontemplacyjnego milczenia jako

istotnych elementów uświęconej pracy. Praca ciężka i dobra, podkreślał, nie oznacza popadania w pośpieszny lub bezmyślny aktywizm; Przeciwnie, napominał nas, abyśmy hałasowali tylko za trzech a pracowali za trzy tysiące ludzi (por. *List 3.*, nr 66).

Nic dziwnego, że idea traktowania pracy jako centralnej osi uświęcenia inspiruje głębokie i nowatorskie nauczanie na temat relacji między pracą a modlitwą, zobowiązaniami zawodowymi a obowiązkami rodzinnymi, a także między wysiłkiem a odpoczynkiem. W tym kontekście święty Josemaría zaproponował oryginalną interpretację relacji między Martą i Maryją w Betanii:

«Nigdy nie podzielę opinii — choć ją szanuję — tych, którzy oddzielają modlitwę od życia aktywnego, tak jakby były one nie do pogodzenia.

Dzieci Boże powinny być kontemplatywne. Mamy być osobami, które pośród zgiełku tłumu potrafią znaleźć ciszę duszy zanurzonej w ciągłej rozmowie z Panem: osobami, które potrafią patrzeć na Niego tak, jak się patrzy na Ojca, jak się patrzy na Przyjaciela, na tego, kogo kocha się do szaleństwa» (*Kuźnia*, 738).

Jeśli praktykowanie cnót chrześcijańskich jest praktykowane w sposób konsekwentny i szczery, ta harmonia, trudna sama w sobie, staje się bardziej osiągalna.

Zintegrowanie pracy z cnotliwym życiem, rozumianym jako wyraz apostolskiej misji i służby, zapobiega tak powszechnemu dziś ryzyku absolutyzowania pracy.

Wykonywanie pracy w *Chrystusie* chroni przed redukcyjną wizją i zapobiega jej dryfowaniu w kierunku wydajności, która powstaje,

gdy praca zaczyna wchłaniać całe istnienie, stając się bożkiem. Ten rodzaj patologii, który święty Josemaría nazwał *profesionalitis*^[2] (por. *Surco [Bruzda]*, 502, 503), zniekształca autentyczny sens pracy ludzkiej.

Uświęcona praca nie narusza jedności życia chrześcijanina, ale ją rodzi. Dla świętego Josemaríi przywrócenie chrześcijanom tej jedności życia jest fundamentalnym aspektem ducha, którego otrzymał od Boga:

«Pełnienie woli Boga w pracy, kontemplacja Boga w pracy, praca z miłości do Boga i bliźniego, zamiana pracy w środek apostołstwa, nadawanie temu, co ludzkie, wartości Bożej - to jest jedność życia, wyraźna i silna, którą staramy się żyć i której nauczamy» (*List 6.*, nr 14).

Wizja pracy u świętego Josemaríi w Chrystusie otwiera przestrzeń do

dialogu z kluczowymi perspektywami teologii rzeczywistości ziemskich, teologii dogmatycznej, eklezjologii i teologii duchowości, zwłaszcza w odniesieniu do misji wiernych świeckich. W poniższych artykułach zbadamy niektóre z najbardziej wzbogacających aspektów tej owocnej wymiany.

^[1] Na przykład José Luis Illanes w słowie «Praca», zebrane w *St. Josemaría's Dictionary* (2013), i Fernando Ocariz, w artykule „El concepto de santificación del trabajo” [Koncepcja uświęcenia pracy] przedstawionym w jego dziele *Naturaleza, gracia y gloria* (1987).

^[2] W polskim przekładzie tego numeru *Bruzdy* użyto słowa *pracoholizm*, można by się też posłużyć neologizmem: *profesjonalityzm* – czyli sytuacją, gdy praca, staje się idolem, fetyszem,

celem samym w sobie, któremu
wszystko inne jest podporządkowane
a wszystko to podlane jest pychą.

pdf | dokument generowany
automatycznie z [https://opusdei.org/pl-
pl/article/sens-pacy-u-sw-josemarii-
ogolny-zarys/](https://opusdei.org/pl-pl/article/sens-pacy-u-sw-josemarii-ogolny-zarys/) (25-03-2025)